

Szabadtéri istentisztelet és emlékünnepe

Szobra van ismét Trefort Ágostonnak Buziásfürdőn

Kulturális örökségünk számbavétele, példamutató, nagy embereink emlékhelyeinek megjelölése szóránymagyar közösségeink identitásörző erőfeszítéseinek bizonyosságai. A sorsukon felülemelkedni akarás ösztönözte azt a szívós, kitartó munkát, melynek eredményeként Buziásfürdő kisszámú, de lelkes magyarsága újra bronzszoborral fejezi ki háláját Trefort Ágoston (1817–1888) művelődéspolitikusnak, közigazdásznak és írónak, 1872-től 1888-ig volt vallás- és közoktatásügyi miniszternek, kinek a település fürdővárossá emelkedését köszönhetette.

„Buziáson is terem élet, épül Istennek háza”

Május 26-án egész napos ünnepséget szervezett a buziasfürdői református gyülekezet — 2000-től a temesvári Új Ezredév Egyházközség Leányegyháza — és lelkipásztora, Gazda István. A még épülő buziasi Református Központ imaterme szűknek bizonyult a gyülekezet, a meghívottak, a sajtó képviselői és a helyiek örömeiben osztozni kívánó egybegyűlteket számára. Ezért kint a szobor mellett zajlott a szabadtéri istentisztelet, melynek keretében Trefort Ágoston mellszobrát, Jecza Péter alkotását leleplezték. Ft. Tőkés László, a Királyhágómelléki Református Egyházkerület püspöke igehirdetése alap gondolatául János evangéliuma 5:17-et választotta: „Az én Atyám mind ez ideig munkálkodik, én is munkálkodom”. Példaértékűnek nevezte a 19. század nagy reformnemzedékéből kiemelkedő két oktatásügyi miniszter és művelődéspolitikus örökségét: a Klebelsberg Kunóét és a Trefort Ágostonét. Az egyiknek az Arad megyei Pécska község állított emléket, a másiknak most másodízben, az első szoborállítás szándék (1881) megszületésének 120. évfordulóján Buziásfürdő polgársága. Kitért arra a sajnálatos tényre, hogy az előző, 1883-ban állított szobrot, mint annyi más emlékművünket, évszázados értékünket lerombolták a történelmi fordulónak felszabaduló indulatok. Az államalapítás millenniuma alkalmat ad arra is, hogy számba vegyük, mi pusztult el és mi maradt meg abból, mit elődeink alkottak. Nagy kárt tett az elmúlt rendszer, azonban 1990-nel az újjáépítés korszakába léptünk, s a buziasfürdői református hívek számára is megnyílt a lehetőség, hogy egyházközséggé szerveződjének, és istentiszteleteiket méltó helyen (ne magánházakban, vasúti váróteremben, ahogy korábban történt) tartsák. Keresztényi szívvel kezdett az építómunkához Enyedy András gondnok, majd a temesvári Új Ezredév Református Központ építését

is vállaló Gazda István lelkipásztorral folytatták annak az épületnek a tető alá hozását, melyre a buziasi gyülekezet rövidesen büszke lehet. Ők kezdeményezték és vitték következetesen végig Trefort Ágoston szobra felállításának tervét is. „Legyen Trefort Ágoston szobra az újjáépítés jelképe” — mondta igehirdetésében Ft. Tőkés László püspök.

„Érdemeid nagyságához kicsiny e szobor”

Erődi Dániel szonettjével indította Gazda István lelkipásztor a szoboravatás ünnepi mozzanatát. Megköszönte a Nemzeti Kulturális Örökség

Szabó Dénes esperes imája és Ft. Tőkés László áldása után ünnepi beszédekben méltatták az eseményt, valamint Trefort Ágoston emberi és állampolgári nagyságát a szónokok. Dr. Entz Géza helyettes államtitkár beszédében kiemelte: egy közösség most beért hitelen kezdeményezése a normális érték- és erkölcsi rend helyreállítását jelenti. Trefort érdemeit mi sem bizonyítja ékebben, minthogy már életében szobrot állítottak neki hálájuk jeléül Buziás polgárai. Egy nagy politikus nemzedék tagja volt, amely meghatározó, rekonstrukcióra és továbbfejlesztésre ösztönző örökséget hagyott az utókorra.

A Münchenből érkezett Constance Heuberger asszony ükapját, Trefort Ágoston a magyar szabadságharc ama tábornokaihoz hasonlította az aradi tizenhárom közül, akik nem magyar földön születtek, mégis magyaroknak vallották magukat a végsőkig. Ősének szellemét és nagyságát Magyarországon ismerte meg és általa szerette meg a magyarokat.

Dr. Alföldi László főkonzul Kolozsvárról utazott Buziásfürdőre, hogy a

egybeszerkesztett összeállításukat adták elő, a temesvári Bartók Béla Elméleti Líceum tanulói pedig az alkalomhoz illő verseket szavaltak. A jól sikerült ünnepséget a Szabó Gabriella tanárnő vezette Új Ezredév Kórus felépése zárta.

„Gondjai közé sorolta a buziasi fürdőt”

Délután a Városi Művelődési Házban tudományos ülésszakkal folytatódott a rendezvénysorozat. Trefort Ágoston életművének sokoldalúságát s egy-egy körülhatárolható részterületet mutatták be az előadók. Trefort Ágoston életpályájának meghatározó mozzanatait vázolta fel S. Király Béla tanár, a politikus, a közigazdász, a publicista tevékenységének olyan vonatkozásait emelve ki, amely napjainkban is követendő példaként szolgálhat vezetőbeosztásúaknak: a rendkívüli tudást (diákkorában 12-13 órát tanult naponta), nyelvek ismeretét (5 nyelven beszélt), az utazást, mint más országok gazdasági élete megismerésének eszközt, az oktatás társadalmi hasznának

Dr. Entz Géza beszélt

többek között a korabeli Magyarország legmodernebb egyetemét Kolozsváron. Mércéül Nyugat-Európa legkorszerűbb oktatási rendszerét állította. Az oktatástól sohasem sajnálta a pénzt. „A világosság mindig felülről jön” vallotta.

A MTA főtitkárhelyettese, dr. Meskó Attila „Trefort az Akadémia élén” címmel megtartott előadásában a tudós-miniszter hároméves (1886–1888) akadémiai elnökségének a mérlegét vonta meg. Miklósi Ilona temesvári muzeológus Trefort Ágoston bányászati és buziasfürdői kötődéseit ismertette. A gyógyforrásokkal rendelkező elszigetelt, kis falu fellendülését és gyarapodását nagyrészt az 1871-től több alkalommal Buziásra látogató Trefort Ágostonnak köszönhetette. A vallásalap tulajdonát képező uradalom területén létesült fürdőt Trefort Ágoston vallás- és közoktatási miniszter a saját hatáskörén belül gazdaságossá kívánta tenni. A fürdő fejlődésének a közoktatás is hasznát látta. Gondoskodott a fürdőtelep kiépítéséről, korszerű felszereléséről, a vidék iskoláinak jó megszervezéséről, támogatta a Temesvár–Buziás szárnyvasút megépítését. Erőfeszítéseinek köszönhetően Buziásfürdőt a „magyar Nauheim”-ként tartották számon. A 19. század végén felvirágzott, közismertté vált és megkedvelt üdülőhely és gyógyfürdő polgárai közadakozásból 1883-ban bronzemlékművet állítottak Trefort Ágostonnak a „szép park kiváló helyén” és utcát is elneveztek róla. Az 1918-as impériumváltás után a buziasfürdői Trefort-emlékeket eltüntették, Huszár Adolf szobrászművész alkotását megsemmisítették. Mintegy helyettesítésére állították fel Jecza Péter szobrát.

SZEKERNYÉS IRÉN

„Legyen a szobor az újjáépítés jelképe. A leleplezés pillanata

Minisztériumának az emlékmű állításához nyújtott anyagi támogatást, Jecza Péter szobrászművésznek az alkotást, a helybelieknek áldozatos munkáját.

Jecza Péter szobrászművész és alkotása

Felolvasta a Magyar Köztársaság oktatásügyi miniszterének, a FIDESZ–Magyar Polgári Párt elnökének, Pokorni Zoltánnak az ünnepi alkalomra küldött üdvözlő levelét, majd felkérte Ft. Tőkés László püspököt, dr. Entz Gézát, az NKÖM helyettes államtitkárát és Szabó Dénes esperest, a temesvári Millenniumi Templom plébánosát a szobor leleplezésére. Közben felhangzott Beethoven Örömdája az Új Ezredév Kórus előadásában. Részt vett az ünnepségen Constance Heuberger asszony, Trefort Ágoston Németországban élő ükunokája és Heuberger Constantin, a szépunoka is.

magyar kormány üdvözlését tolmácsolja, s hogy részese legyen a szóránymagyar örömeinek. Ismeri a buziasi kis közösség anyagi eszközeinek korlátozott voltát, ezért üdvözölte őszinte elismeréssel a mindannyiunkat gazdagító emlékművet, amelyik egyik zárandokhelyévé válhat a környékbeli magyarságnak. Bálint-Pataki József, a Határon Túli Magyarok Hivatalának főosztályvezetője zengzetes hangon vázolta fel Trefort Ágoston életpályájának főbb állomásait, az ünnepelt fontosabb megvalósításait és alapításait, megfogalmazva sokrétű munkásságának mához szóló üzenetét: csak a „sapientia et ratio”, a tudás és az értelem égisze alatt lehet oktatást, köznevelést szervezni.

A továbbiakban Borbély Imre, a Magyarok Világszövetsége Kárpát-medencei régiójának elnöke, Bodó Barna Temes megyei tanácsos, politológus, dr. Schröth Ágnes, a Budapesti Trefort Ágoston Gimnázium igazgatója szólt az egybegyűltekhöz. Ezután a fiatalok műsora következett. A Budapesti Trefort Ágoston Gimnázium és Szakközépiskola diákjai a nagymúltú tanintézet évkönyveiből kivonatolt és

felismerését, a közpénzek tisztességes felhasználását stb. Dolgozatában dr. Csorba Csaba Trefort Ágoston miniszteri munkásságát tekintette át és taglalta. Tizenhat éves minisztersége alatt lefektette a magyar polgári közoktatás alapjait. Számos iskolát alapított és építtetett, gyökeresen korszerűsítette az egyetemi oktatást is. Felépíttette

A tudományos szimpózium hallgatósága

Irén-fotók